

NISKASET

Niskasten sukuseuran
jäsenlehti 2 – 2025

Hyvää ja Rauhallista
Joulua sekä
Onnea Uudelle
Vuodelle 2026!

*Puheenjohtajan
palsta*

MENNYTTÄ JA TULEVAA

Hyvät sukumme jäsenet

Vuosi on jälleen päättymässä ja on hyvä hetki pysähtyä tarkastelemaan sekä mennyttä että tulevaa - myös sukumme näkökulmasta. On ilo huomata, miten yhteiset juuremme ja kiinnostus historiaamme kantavat yli sukupolvien. Jokainen jaettu muisto, valokuva ja kohtaaminen muistuttaa meitä siitä, että olemme osa suurempaa jatkumoa.

Kulunut vuosi on tuonut mukanaan paljon merkityksellisiä hetkiä. Sukumme piirissä on saatu juhlia suvun uusia jäseniä, merkivuotia ja elämän tärkeitä saavutuksia. Moni on myös joutunut hyvästelemään läheisiään. Surun keskellä yhteinen muisto ja tuki kantavat - ja juuri silloin suvun merkitys tuntuu kaikkein syvimmin.

Kesällä koimme myös erityisen hetken sukumme varhaisilla juurilla Pielavedellä. Siellä kätkettiin maan poveen Ruotsista palautettuja pääkalloja, ja sukuseuramme edustajat olivat läsnä tilaisuudessa laskemassa kukkatervehdyksen. Tämä arvokas ja koskettava tapahtuma muistutti meitä historian kerroksista, siitä miten sukupolvien ketju jatkuu ja miten menneisyys elää meissä edelleen.

Katseemme suuntautuu kuitenkin myös eteenpäin. Seuraava suuri yhteinen tapaamisemme järjestetään Äänekoskella **31.7.–1.8.2027**. Tapaamisen teemana on sukumme jäsen, elokuvaohjaaja **Mikko Niskanen** ja hänen merkittävä elämäntyönsä suomalaisessa kulttuurissa ja elokuvahistoriassa. Hallitus on nimennyt tapahtumaa valmistavan työryhmän, joka on jo laatinut alustavan ohjelman. Toivon, että mahdollisimman moni teistä merkitsee nämä päivät jo nyt kalenteriinsa. Luvassa on mieleenpainuvia hetkiä ja arvokkaita kohtauksia. Yhdessä toimien voimme tehdä koontumisestamme ikimuistoisen.

Haluan nostaa esiin myös sukumme tutkimukseen ja juuriin liittyvän asian. Niskasten sukukirja on ollut pitkään loppuunmyyty, mutta kiinnostus siihen ei ole laantunut. Koska kirjaa kysytään jatkuvasti, hallitus on ryhtynyt selvittämään uuden, täydennetyn painoksen mahdollisuutta. Edessä on vaativa ja ehkä aikaakin vievä työ, mutta uskomme, että yhteisin voimin voimme saada aikaan teoksen, joka palvelee sekä nykyisiä että tulevia sukupolvia.

Lopuksi haluan esittää lämpimät kiitokseni kaikille, jotka ovat vuoden aikana osallistuneet toimintaan tavalla tai toisella. Jokainen panos vahvistaa yhteisöämme ja pitää suvun tarinan elävänä. Toivotan teille hyvää adventin ja joulun aikaa, rauhaa, valoa ja hyviä hetkiä tulevaan vuoteen.

Ystävällisin terveisin,

*Hannu Niskanen
Puheenjohtaja*

Marjo Niskanen
Seinäjoki

Joulua odottaen, aasia ajatellen

Oletteko ajatelleet kuinka merkillisesti meilläkin yksi 1. adventtisunnuntain ja joulunajan aikaan kuuluva eläin on aasi. Suomessa kovin harvinainen työjuhta, mutta kuitenkin eläimenä kaikille tuttu ja tunnistettava. Raamatun Hoosianna huutoihin liittyvä kuninkaan ratsu, ja myös joulun seimelle oleellisesti kuuluva hahmo. Siinä se aasi seisoo pienen lapsen seimivuoteen äärellä joulun kuvastossa.

Aasi on hyvin monipuolinen eläin, vaikka meillä on siitä ehkä vähän yksinkertainen kuva. Meillä täällä Suomessa se ei ole mikään arkinen ja tavallinen eläin, ei ole koskaan ollut. Mutta Jeesuksen elinaikana ja yhä edelleen aasi on tärkeä arkipäivän eläin tuolla Välimeren maissa; esim. Kreikassa, Egyptissä ja Israelissa voi hyvin nähdä aasin ja ohjastajan työssään.

Aasilla on muutamia loistavia ominaisuuksia, jota ei ehkä heti tule ajatelleeksi. Sillä on vahva selkä, ja se jaksaa kantaa monenlaisia taakkoja. Se on sitkeä kulkija ja itsepäinen, ei luovuta helposti. Se muistaa kulkemansa reitit. Sillä on isot korvat ja hyvä kuulo. Ja tärkein kaikista! Se sai olla kerran itse Jeesuksen kantajana.

Herra siis tarvitsee samalla tavalla minua ja sinua, niin kuin tarvitsi kerran opetuslapsia ja aasia. Herra Jeesus tarvitsee sinun taitojasi, sinun kykyjäsi, sinun tekojasi. Sinulla voi olla sitkeyttä, kuin aasilla, sinä voit olla hyvä kuuntelija, sinä voit olla toisten taakkojen kantaja, sinä voit olla Herran viestin viejä. Omalla elämälläsi, kaikilla sen lahjoilla voit palvella

lähimmäistäsi ja siinä samalla itse Jeesusta Kristusta. Minä ja sinä voit olla Kristuksen suuna, korvina, käsinä ja jalkoina tässä maailmassa, Herra tarvitsee näitä käsiä ja jalkoja, korvia ja suita. Herra tarvitsi silloin kerran tavallisen asukkaan aasia ja Herra tarvitsee meitä nyt.

Kristinuskko on valtavalla tavalla kummallisten vastakohtien uskonto. Itse Jumalan poika Kristus, Kuningas saapuu kaupunkiin työjuhdalla ratsastaen; Itse Jumala syntyy seimeen, tulee niin pieneksi ja heikoksi, että häntä ei kenenkään ole vaikea lähestyä, jokainen voi saapua seimen äärelle, luottaen että vastaan otetaan. Joulun sanoma meitä tästä muistuttaa. Ja siellähän se arkinen työjuhta seisoo valvoen seimen äärellä.

Teksti: Varpu Taanila

Kuvat: Kari Niskanen

In memoriam:

Kaarlo Niskanen

Kaarlo Vilpas (Kalle) Niskanen nukkui kuoloneen Keski-Pohjanmaan veteraanien hoitokodissa **Hoivakunnaksessa** 22.12.2024. Vasta pari kuukautta aikaisemmin hän oli täyttänyt 100 vuotta. Silloin Kallen syntymäpäivää vietettiin kahden tilaisuuden voimin. Talon sisäisessä juhlassa Kalluksen kaupunginjohtaja **Jussi Niinistö** piti veteraanille juhlapuheen, ja sanomalehti **Keskipohjanmaa** julkaisi tilaisuudesta kokosivun artikkelin. Samalla osoitettiin kiitollisuutta hoitokodin viidelle muulle sata vuotta täyttäneelle. Varsinaisena syntymäpäivänä, 5. lokakuuta, sukulaiset tulivat tervehtimään pirteää ja hyväntuulista sankaria. Eipä osattu aavistaa, että kovin lähellä olisi seuraava tapaaminen.

Ennen joulua Kalle sairastui koronaan, joka oli jo niittänyt satoa hoitokodissa. Kalle uupui joulukuun

22. päivänä. Siunaustilaisuus järjestettiin Kallen kotikaupungissa Kokkolassa seurakunnan Marian kappelissa. Siunauksen toimitti jo syntymäpäiviltä tuttu pappi **Petri Kasari**. Sotaveteraanien arkku veteraaniseppeleineen ja sinivalkoisten kukkien peittämänä oli unohtumaton näky. Muistotilaisuudessa **Maria Stenbacka**, Kallen veljen pojantytär, muisteli koskettavasti isosetäänsä:

Jäähyväissanat Kallelle

Kaarlo Vilpas "Kalle" Niskanen syntyi 1924 Sievissä Henna ja Vihtori Niskasen kuopuksena. Kalle puhui aina vanhemmistaan ja lapsuudenkodistaan lämpimästi. Tarinoiden ja kuvien välityksellä välittyi kuva perheyhteisöstä, jossa oli turvallista kasvaa ja yhteisöstä, johon kuului muitakin sukulaisia ja naapureita Sievistä.

Kalle oli vain 20-vuotias nuori mies, kun kutsu Lapin sotaan kävi. Juttelimme aina silloin tällöin Kallen sota-ajoista. Kalle oli kiväärimies. Hän kertoi, kuinka oli mm. yöpynyt kolme kuukautta putkeen teltassa 30 asteen pakkasessa ja joutunut ylittämään jokia ja muita mahdottomia esteitä alkeellisissa oloissa. 30 kilometrin päivittäinen kävely täyspakkaus selässä ja 550 kilometriä kävelyä kaikkiaan yhteensä olivat Kallella mielessä vielä satavuotiaanakin. Kallen mukaan luutnantti Kaarlo Haikola johti heitä taitavasti ja kunnioittavasti. Luutnantti Haikola piti heitä kaikkia samanarvoisina ja uhrasi oman terveytensä joukko-osastonsa vuoksi.

Presidenttien myöntämät Suomen valkoisen riuksun ritarikunnan 1. luokan mitali ja sodan 1941-1945 muistomitali olivat Kallelle tärkeitä. Kalle kutsui poikaani Henriä lempinimellä Henry. Henry ylennettiin reservin luutnantiksi 2022. Henry halusi näyttää Kallelle ylennyspapereitaan. Kalle luki tekstit tarkkaan ja kertoi olevansa ylpeä Henryn puolesta ja onnitteli Henryä suklaarasian kera. Realistisesti Kalle kyllä totesi ajankohdan olevan todella vaikea luutnantille.

Kalle onneksi pääsi jatkamaan nuoren miehen elämää Sievissä sodan jälkeen. Kalle teki kotitilallaan maataloustöitä reilun vuosikymmenen. Sievistä Kalle lähti työnhakumatkalle Kokkolaan 1962. Kalle teki töitä Outokummun tehtailla aina eläkeikänsä saakka. Viime kesänä päiväretkellämme täällä Kokkolassa kysyin Kallen toivekohteita. Ensimmäinen kohde oli ehdottomasti Kertun ja Harrin haudalla käynti, sitten kotipihalla käynti ja jäätelökioskilla käynti. Kysyin Kallelta halukkuutta käydä katsas-

tamassa myös hänen entisen työpaikkansa Outokummun. Tähän Kalle vastasi heti: "Mitäpä sinne. Se paikka on nähty."

Kallen ja Kertun avioliitto kesti Kertun kuolemaan 2017 asti. Kallen ja Kertun luona oli aina kiva vierailla ja he molemmat olivat erittäin lämpimiä ihmisiä. Ainokaisen Harrin kuolema vuonna 1999 oli parille valtava järkytys. Kallen ja Kertun avoimuus ja halu puhua asiasta auttoivat heitä varmasti toipumaan, mutta Harrin kuolema oli erittäin kipeä asia Kallelle loppuun asti.

Kalle on aina ollut kova liikkumaan. Palkittiinpa hänet kerran Kokkolan vuoden liikkujana. Vielä yli 90-vuotiaana hän pyöräili siirtolapuutarhalleen Tullinmäelle joka päivä aina lumien tuloon saakka. Kallella oli siellä viljelykset, jotka vaativat hänen hellää hoivaansa. Siirtolapuutarhasta Kalle luopui vasta Kertun kuoleman jälkeen 2017. Tämän jälkeen alkoivat lenkkeilyt hyvän ystävän Reinon kanssa. Lenkille lähdettiin jo aamulla varhain, jotta kunto pysyy hyvänä. Kalle oli koti-ihminen, jolle oma koti oli se maailman tärkein paikka.

Kertun kuoleman jälkeen tärkeään rooliin nousivat puhelinsoitot läheisimmälle eli Sylvi-siskolle Ylivieskaan. Kalle ja Sylvi pitivät säännöllisesti yhteyttä. Kallelle oli tärkeä päästä jättämään jäähyväiset Sylville 2023, kun Sylvi nukkui pois 106-vuotiaana Ylivieskassa. Kati-pikkuserkkuni toimi autokuskina ja Markun avustuksella Kalle pääsi osallistumaan. Kallelle oli tärkeää tavata sukulaisia.

Äitini Marjaliisa, jonka Kalle esitteli muille veljeni miniänä, lupasi Kallelle Kertun hautajaisissa pitävänsä huolta Kallesta. Kati, Markku ja Marjaliisa muodostivatkin Kokkolan päässä trion, johon Kalle turvautui. Haluankin tässä yhteydessä kiittää Katia, Markkua ja Marjaliisaa Kallen hyvästä huolenpidosta.

Viimeisinä vuosinaan Kallen avuntarve luonnollisesti kasvoi. Kalle sai hyvää hoitoa Kokkolan van-

huspalvelusta. Muistan, kun kerran satuin olemaan paikalla, kun hoitajat tulivat käynnilleen. Siinä mitattiin verenpaine ja tarkistettiin lääkkeidenotto. Juteltiin ja hoidettiin haavaakin. Toinen hoitajista tuli sanomaan minulle toimenpiteiden jälkeen: "Hän on sankarini. Hän on potilaistani kaikista mukavin."

Sellainen muistikuvahan meilläkin on Kallesta. Hän oli aina vieraanvarainen. Vieläkin kuullen korvissani: "Nyt keitetään kahvit. Siellä on pullaa ja kääretorttua jääkaapissa. Ei teillä nyt niin kiire voi olla, ettei kahveja keretä juoda." Tämän jälkeen Kalle lempeästi komensi meitä tiskaamaan astiat pois ja siivoamaan jälkemme. Kallen järjestelmällisyys ja siisteys olivat omaa luokkaansa. Kodissa oli aina kaikki tiptop. Miten hän sen tekikään?

Kalle oli useimmiten positiivinen ja elämänhaluinen. Kalle oli aina kiitollinen ja arvosti saamansa apuaan. Viimeisinä vuosina vain kaikkein läheisimmille Markulle ja Marjaliisalle näyttäytyi Kallesta joskus se toinenkin puoli- tunne meni kuitenkin ohi ja Kallea harmitti jälkeensä huonotuulisuutensa ja sanomisensa. Kalle kuului siihen sukupolveen, joka oli kovia kokenut, mutta silti kiitollinen. Kalle oli vaatimaton ja vähään tyytyväinen.

Viimeisinä vuosinaan Kalle tarvitsi yhä enemmän apuja. Marjaliisa ja Markku järjestivät hänelle mm. edunvalvojan. Kalle oli kertonut vierailevalle virkamiehelle, että "tämä järjestely täytyy nyt tehdä, koska lähin sukulaiseni Sylvi-sisko asuu Ylivieskassa asti." Virkailijan ilme oli ollut näkemisen arvoinen, kun hänelle kerrottiin, että tämä sisko on muuten 106-vuotias, joten ei ehkä enää ihan kykenevä hoitamaan Kallen asioita.

Kallella vieraillessa oli aina mukava tehdä ristikoita ja kryptoja hänen kanssaan. Yleensä Kalle oli kyllä jo tehnyt suurimmaksi osaksi kaikki valmiiksi. Vielä viime syksynäkin Kalle jatkoi rakasta harrastustaan. Kalle seurasi aikaansa sanomalehdestä loppuun asti. Hänen kanssaan oli aina mukava jutella Suomen ja maailman tilanteesta sekä urheilusta. Kallen tarkkuus ja järjestelmällisyys näkyivät loppuun asti hänen käsialassaan. Kallen tekemistä kauppalistoista ei jäänyt kellekään mitään tulkitsemisen vaikeutta.

Vanhat valokuvat ja Sievin sukuselvitykset käytiin myös lähes joka kerta läpi. Kalle oli erityisen tykätynyt äitinsä nimeen Henna Vilina. Sitä nimeä me yhdessä ihastelimme. Lapsuudenpitäjän Sieviläinen -lehti oli Kallelle tärkeä loppuun asti. Kallen muisti pelasi erittäin hyvin. Joskus ihmettelimme, kun hän esimerkiksi muisti 1950-luvun kesän lämpötiloja. Kallen muisti oli ilmiömäinen. Hän muisti Tuula-kummityttönsä syntymäpäivät loppuun asti. Kallelle oli kunnia-asia, että sukulaisille lähetettiin aina onnittelukortti syntymäpäivänä ja myös joulutervehdykset sukulaisille ja ystäville olivat tärkeitä. Kalle kertoikin usein sukulaisistaan nimi ja syntymävuosiperiaatteella.

Kunnon heikennettyä oli Kallen aika siirtyä sairaalajakson kautta Hoivakunnakseen. Kaipuu kotiin eli loppuun asti. Lokakuussa Kalle totesi syntymäpäivähaastattelussa, että "minusta täällä on ollut hyvä olla ja täällä on hyvä hoito". Hoivakunnaksen aikaan Kallen tukijoukkoihin liittyi myös Veli-Matti. Kiitos Veli-Matti sinulle Kallen huolenpidosta ja kiitos myöskin Hoivakunnaksen henkilökunnalle Kallen hyvästä hoidosta.

Syntymäpäivät saatiin viettää 5.10.2024 Hoivakunnaksessa. Asukkaista oli tuolloin peräti kuusi 100 vuoden merkkipaalun ylittäneitä. Näistä sankareista tehtiin juttu Keskipohjanmaa -lehteen Kallen syntymäpäivän yhteydessä.

Kalle ilahtui siitä, että me sukulaiset saavuimme juhlaan, ja hänelle riitti paljon muisteltavaa vielä juhlien jälkeenkin. Juhlissa Kalle keskusteli Kokkolan papin, Petri Kasarin, kanssa mm. eduskuntatalon punaisiksi sotketuista pilareista. Hoitajat kertoivat Kallen olleen oikein hyväntuulinen juhlien jälkeisenä päivänä. Kalle oli tokaissut ikätovereilleen nyt "me kuulutaan samaan jengiin."

Kiitos Kallen elämästä!

Professori Erkki A. Niskasen (s.1931 Pulkkilassa) kirjoitelma isänsä Antti Niskasen osallistumisesta vapaussotaan sekä Antti Niskasen elämän vaiheista. Kirjoitelma perustuu perheen tapahtumiin ja arkistotietoihin.

Tutustuttuani vuoden 1917 ja 1918 tapahtumiin totean, että valkoisten ja punaisten puolella oli vaurauduttu monin tavoin yhteenottoon. Helsingissä uuden Neuvostoliiton osuus oli suuri. Lenin ja Stalin käynneillään ja kirjeillään kehottivat työläisiä valankumoukseen.

Yhteenotot alkoivat Viipurissa 27.-28.1.1918 kahakoinnilla asejunista. Ylivieskassa oli yhteenottoja myös jo tammikuussa 1918. Nivalalaiset ”körttiläisiksi” nimetyt miehet olivat käyneet Ylivieskassa rauhoittelemassa siellä kahakoineita miehiä, joita oli useita kymmeniä.

Tammikuun 28 päivänä 1918 päivänä punaiset pyssyttivät kaksi junaa Ylivieskassa. Samana päivänä punaiset työväentalolle järjestäytyneinä alkoivat ampua summittaisesti miehiä, erityisesti ”körttiläisiä” vihattiin.

Varmistamaton tieto mainitsee että isojen talojen isäntiä ja poikia tuli sodan syttyessä ottaa punaisten toimesta kiinni, jotta he eivät olisi myöhemmin vastustamassa talojen sosialisointia.

Ammunnoista pidettiin kuulusteluja sodan jälkeen. Kuulustelupöytäkirjat ovat Valtion arkistossa Ylivieskan seurakunnan mapeissa.

Isäni Antti Niskanen ei juurikaan puhunut vapaussodan tapahtumista, kävin Oulaisissa valmistuttuani maisteriksi 1950-luvun lopulla. Tuolloin Antti Niskanen kertoi seuraavaa;

”Ylivieskassa oli kahakoita jo tammikuussa 1918. En nuorena 17-vuotiaana poikana tuntenut kahakoiden taustoja. Menin kaverini kanssa kotoani Nivalasta junalla Ylivieskaan. Ylivieskan asemalla meitä ammuttiin halkopinojen takaa. Juoksimme poliisin luo ja kerroimme tapahtumista. Poliisi sanoi, että nyt on rauhattomat ajat ja että heillä ei ole tarpeeksi poliiseja jotta voisivat puuttua tapahtumiin. Meitä kehoitettiin menemään suojeluskuntalaisten luo turvaan. Antti kertoi menneensä suojeluskuntatalolle, jossa hänelle tarjottiin liittymistä valkoisten joukkoihin”.

Antti liittyi ja päätyi Tampereen taisteluihin, joissa hän haavottui vakavasti kun luoti lävisti keuhkon.

(Puhtaaksikirjoittajan/JN lisäys: Antti sai rintamalla myös häntä koko ikänsä vaivanneen ”korvaviipeli-taudin”. Kyseessä oli vaikea korvien tinnutus, joka johtui lähellä räjähtäneestä kranaatista. Antti oli ker-

tonut isälleni, että hän ei olisi missään tapauksessa Tampereelle lähtenyt jos olisi tiennyt mitä kauheuksia siellä oli odotettavissa)

Haavoituttuaan Antti oli ensin sotasairaalassa, jossa hänellä todettiin tuberkuloosi, mistä johtuen hän joutui useaksi vuodeksi Oulaisten parantolaan, jossa hän tapasi Raahen opettajaseminaarissa opintonsa tuberkuloosin takia keskeyttäneen Hanna Lystin, jonka kanssa hän sittemmin avioitui.

Hanna valmistui myöhemmin alakoulunopettajaksi. Hanna ja Antti kasvattivat yhdeksän lapsen menestyneen perheen. Heidän tuberkuloosistaan, josta he paraniivat jo nuorina, ei koskaan puhuttu, koska tuberkuloosia sairastanut ei olisi voinut toimia opettajana.

Antille tuli Vapaussodan invalidilehti hänen kuolemaansa asti. Antti sai vapaussodan pientä invalidi-eläkettä. Vapaussodan invalidisäätiön edustajia vieraili Antin ja Hannan kotona säännöllisesti. Tulipalo tuhosi Antin ja Hannan kotitilan kaikki rakennukset vuonna 1948. Vapaussodan Invalidien Huoltosäätiö antoi edullista ja pitkäaikaista lainaa uuden kotitalon rakentamiseen.

Antti suhtautui punaisiin aina maltillisesti. Hän kertoi usein arvostavasti presidentti Kyösti Kallion puheesta, jota hän oli kuuntelemassa Nivalassa vuonna 1937. Puheessaan Kallio oli todennut, että ei ole valkoisia eikä punaisia, on vain suomalaisia.

Serkkunsa, silloisen kansanedustaja Heikki Niskasen kanssa he olivat panneet myönteisenä merkille että Väinö Tanner ilmaisi 1930-luvun lopulla kantanaan, että sosiaalidemokraattisen työväen ja suojeluskuntien suhteet olivat parantuneet.

Tannerin kannanotosta tiedottivat työväen lehdet. Kannanoton seurauksena suojeluskuntien komentaja kenraaliluutnantti Lauri Malmberg lähetti vuonna 1940 suojeluskunnille tiedotteen, jonka mukaan jatkossa myös sosiaalidemokraatteja voidaan ottaa suojeluskuntien jäseneksi.

Kun Antti Niskanen kuoli vuonna 1968 niin ensimmäisen seppeletervehdyksen laskivat vapaussodan aseveljet.

Erkki Niskasen kirjeestä puhtaaksi kirjoittanut: Juha Niskanen (s. 1952, Oulainen). Professori Erkki Niskasen veljen, kansanedustajana ja ministerinä toimineen Esko Niskasen (1928–2013) poika.

Teksti: Esko Niskanen, Oulu

TARINA SOTA-AJALTA

Sata päivää kestäneen talvisodan päätyttyä itänaapuri lateli meille ankarat rauhanehdot. Suomen oli luovutettava yli 10 % pinta-alastaan, liki 400 000 ihmistä piti siirtää muualle Suomeen ja jokaisen sotapäivän seurauksena oli haudattava keskimäärin 200 isänmaan urhoollista puolustajaa. Suomen valloittaminen jäi kuitenkin saavuttamatta. Kun välirauha sodan jälkeen saatiin aikaan, olivat rauhanehdot suomalaisille valtava järkytys. Ne tuntuivat uskomattomilta. Eräs erikoisuus rauhanehdoissa oli se, että meidän oli rakennettava tiukasti määrättyssä ajassa rautatie Kemijärveltä Venäjän puolelle, jossa se kytkettiin itänaapurin rataverkkoon.

Surunauhoitetut liput vedettiin maassa puolittakoon ja suuri synkkyys laskeutui valtakuntaan.

Neuvostoliiton valloitushalut eivät suinkaan olleet tällä sodalla tyydyttyneet, vaan siellä suunniteltiin Suomen valtaamista uudessa, entistä paremmin organisoidussa sodassa. Tämä sota aloitettiin erikseen julistamatta kesäkuun 25. p:nä v. 1941 rajuilla pommituksilla. Kohteena oli silloin Helsinki ja 18 muuta paikkakuntaa. Sota sai nimekseen Jatkosota. Talvisodassa Suomi taisteli yksin itänaapurin jättiarmeijaa vastaan, mutta jatkosodassa Saksa taisteli Suomen rinnalla. Se sopi heille koska he pystyivät yhdistämään tilanteen omaan jo menossa olevaan valloitusotaansa Venäjällä. Suomessa saksalaiset sotilaat sijoitettiin maan pohjoisosaan, jossa he hyötyivät suomalaisten korpisoturien taidoista. Saksalaisen "konearmeijan" miehet, eivät olleet korpisotaan tottuneita. Tätä uutta rataa pitkin VR kuljetti Lapissa saksalaisten sotakalustoa rintamalle. Liikenne siellä sujui yleensä melko rauhallisesti, mutta joskus venäläiset hävittäjät iskivät junan kimppuun. Silloin juna pysäytettiin hätäjarrulla ja miehet painelivat maksimivauhtia metsään. Junan kuormassa oli normaalisti suuret määrät räjähdysaineita. Näissä tilanteissa ei sattunut kuitenkaan henkilövahinkoja.

Isäni, konduktööri Kaarlo Niskanen, oli yksi radalle komennetuista VR:n miehistä. Heidän asuinpaikkaan määrättiin tunturin juurella kyyhöttävä Sallan kylä. Siellä miehet majoitettiin "ryssien rakentamaan talorähjään." Olot olivat ahtaat ja puutteelliset, talo oli hatara ja talvella vetoinen ja kylmä. Komennusmiesten ruokahuollosta ei ollut mitenkään huolehdittu. Isä joutuikin olemaan vaimonsa Evan muonituksen varassa koko komennuksen ajan helmikuusta syyskuuhun. Äiti siis hoiti sodan riehussa v. 1944 nelilapsisen perheensä muonituksen ja kaikinpuolisen hyvinvoinnin Kuopiossa ja lisäksi miehensä hyvinvoinnin Sallassa. Tämä oli hänen merkittävä panoksensa sotaan joutuneen isänmaan puolesta.

Kuvassa oleva puulaatikko on isän tekemä. Sen varassa hänen hyvinvointinsa silloin oli. Se kulki jatkuvasti Kuopion ja Sallan väliä. Sallaan meni aina ruokaa, vaatteita ja muita tarvikkeita. Kuopioon päin tuli mm. likaisia vaatteita pestäväksi ja joskus saksalaisilta hankittua hunajaa, sokeria tms. Maassa elettiin silloin korttiannosten aikaa. Laatikko oli

Kuopion ja Sallan väliä edestakaisin matkustanut huoltolaatikko.

*Sallassa 1944
komennuksella
olleita VR:n miehiä.
Konduktööri Kaarlo
Niskanen toinen
vasemmalta.*

suljettu riippulukolla ja avaimet olivat tietysti isällä Sallassa ja äidillä Kuopiossa. Laatikon kuljettaminen oli aina oma urakkansa. Asemalle oli parin kilometrin matka. Laatikkoa vietiin ja haettiin usein porukalla. Äiti oli tietysti se tärkein kottikärryn työntäjä, mutta lapsia oli usein mukana. Asemalla piti huolehtia myös siitä, että laatikko pantaisiin lisalnessa Ylivieskan kautta menevään junaan, koska se vei nopeimmin ruokalaatikon perille. Kontiomäen kautta kulkeva juna oli epävarmempi ja hitaampi. Joskus ruoat olivatkin pilaantuneet matkalla ja maito oli hapantunut. Junien kulkuajat eivät olleet niin täsmällisiä kuin nyt.

Isälle tämä ”elämänlaatikko” oli tärkeä. Hän odotti sitä aina. Hänellä oli ankara koti-ikävä, sekä jatkuva huoli perheen selviämisestä. Laatikossa tulleet ruoka ja muut tarvikkeet olivat tietysti tarpeellisia ja tärkeitä, mutta tärkein oli kirje, jossa hän sai terveiset kotiväeltä. Hän kantoi huolta meistä kaikista ja halusi tietää, miten me pärjäämme Kuopiossa. Onko kaikki hyvin, onko meillä ruokaa ja olemmeko terveitä. Palkka maksettiin hänelle Sallaan, josta hän lähetti rahaa äidille.

Äiti talletti kaikki isän kirjeet ja ne ovat edelleen tallessa. Samoin tuo runsaasti junamatkoja tehnyt laatikko on säilynyt. Siinä on nyt sisareni arkisto.

Postin kuljettamat kirjeet sotasensuuri avasi, tarkasti ja leimasi. Kirjeissä ei saanut olla mitään varsinaisia tilannetietoja, ne olivat sotasalaisuuksia. Tällöin katsotut tiedot oli kirjeistä sensuuri mustannut. Kiinnostavaa on, että tuo laatikko kulki jatkuvasti edestakaisin lukittuna avaamattomana ja tarkastamattomana. Ehkäpä VR:n miehet osasivat järjestää asian.

Sitten syyskuussa, kun sota venäjää vastaan lopui, oli saksalaisten poistuttava Suomesta ja silloin isän tehtävä Sallassa päättyi. Hän pääsi sieltä pois elävänä, palasi Kuopioon ja ryhtyi normaaliin rauhalliseen siviilityöhönsä.

Sota ei Suomessa kuitenkaan vielä loppunut. Välittömästi alkoi sota saksalaisia vastaan. Heidät oli saatava poistumaan rauhanehtojen mukaisessa ajassa. Viimeiset saksalaiset poistuivat Lapista Norjaan 27 p:nä huhtikuuta 1945. Silloin tuli lopultakin rauha, josta maamme on saanut nauttia nyt yli 80 vuotta.

UUDISRAIVAAN HENKEÄ -sukukirjan painos oli 415 kappaletta ja se myytiin loppuun vuonna 2018.

Uutta painosta ei ole voitu ottaa, koska kirjapaino on konkurssin vuoksi lopettanut toimintansa. Hallitus suunnittelee uudistettua painosta. Sukutietoja voi lähettää Antti Niskaselle rekisteri.niskanen@kolumbus.fi tai Näätätie 16 A, 00800 HELSINKI.

Aika ajoin kirjaa kysytään ja sillä olisi jonkin verran menekkiä. Jos kirjalla ei ole enää käyttöä, joku voisi ehkä luopua kirjasta ja laittaa se myyntiin.

HALUAISIN OSTAA
Niskasen suvun historiategoksen:
Uudisraivaajan henkeä
– Niskasen suvun tarina.

Myyntitarjoukset pyydän toimittamaan sähköpostilla osoitteeseen
juhaniskanen63@gmail.com

HUOM! JÄSENET:
Muistakaa päivittää jäsenrekisteriin nimen ja osoitteen ym. muutokset.
Myöskin mahdollinen sähköpostiosoite.
Muutokset voi lähettää sähköpostiin rekisteri.niskanen@kolumbus.fi tai paperipostiin:
Niskasten sukuseura
Näätätie 16 A 00800 HELSINKI.

Liity jäseneksi! Ellet vielä ole sukuseuran jäsen, voit liittyä seuran jäseneksi kotisivuilla: www.niskaset.info olevalla lomakkeella tai postittamalla oheisen jäsenkortin tiedot os. rekisteri.niskanen@kolumbus.fi tai Antti Niskanen, Näätätie 16 A 00800 HELSINKI.

Etunimi..... Sukunimi

Syntymäaika..... Syntymäpaikka.....

Omaa sukua.....

Lähiosoite.....

Postinumero..... Postitoimipaikka.....

Puhelin Sähköposti.....

Haluan jäsenlehden sähköisenä ☐ kyllä Haluan jäsenlehden paperisena ☐ kyllä (rastita)

www.niskaset.info

Teksti: Aira Roivainen

MIEHEMME SANGHAISSA

– konsuli ja ministeri Ville Niskanen diplomaattina

Kirjailija Kalle Väänänen kertoi kirjassaan *Pöljän pysäkiltä palamupuihen siimekseen* (1926) tekemästään matkasta halki Euroopan Pohjois-Afrikkaan. Väänänen oli koulutettu kaupunkilainen, jolle Pöljän pysäkki matkan alkupisteenä oli kirjallinen tyylikeino. Lisäksi kirja on kirjoitettu Savon murteella, jotta tarinaan saatiin vitsikäs kontrasti sivistyneen maailman ja Savon välille.

Mutta Pöljän pysäkiltä on oikeastikin lähdetty sydän pamppaillen ensin kaupunkiin koulutielle ja sitten kansainväliselle uralle. Paras esimerkki lienee ministeri, suurlähettiläs Ville Niskanen, joka syntyi Pöljän kylällä, nykyisen Pohjolanmäen tilalla 9.8.1887 Paavo Niskasen ja Hedvig Röngän perheeseen. Niskasetsivat tulleet Pöljälle 1830-luvulla Jännevirraltä. Pöljä kuului tuohon aikaan Maaningan kuntaan.

Paavo Niskanen oli merkitty 1870-luvulla rippikirjaan kylän koulumestariä. Pöljälle saatiin kansakoulu vasta vuonna 1894. Ville Niskanen on ollut koulun ensimmäisiä oppilaita. Villen isän terveys horjui, eikä tilan rakennukset häävit olleet. Niskas-ten hankkiman tilaa olivat pitkään viljelleet vuokraviljelijät ja tila vaikuttaa olleen jonkin verran rappiolla. Silti ainakin kaksi perheen lapsista koulutettiin, Ville aloitti opinnot Kuopion klassisessa lyseossa vuonna 1888 ja hänen sisarensa Agatha Niskanen valmistui Heinolan seminaarista kansakoulunopettajaksi 1908.

Ville Niskas-ten tulevan elämänuran kannalta saattoi olla merkitystä sillä, että Yrjö ja Armas Saastamoinen opiskelivat samaan aikaan koulussa. Saastamoisista tuli itsenäisen Suomen ensimmäisiä diplomaatteja. Tosin poikien elämänpäirit olivat kovin erilaiset kouluvuosina, joten tutustuminen on voinut olla hyvin pinnallinen. Ville oli maalaispoika, Saastamoiset paikallisen suurkauppiaan ja tehtailija Herman Saastamoisen poikia.

Klassisen lyseon kieliohjelma oli varsin haastava. Syyslukukaudella 1904 Villellä oli ruotsista 5, latinasta 7, kreikasta 8, saksasta 5 ja venäjää 5. Tuleva diplomaatti joutui siis todella sinnittelemään kielten kanssa. Lähtökohdat kieliopinnoille olivat Pöljän pojalle varmasti vaikeat. Ei kuulunut kotitänhuvilla sen paremmin ruotsia kuin venäjää, kaikki oli aloitettava alusta alkaen.

Ville Niskanen suoritti ylioppilastutkinnon vuonna 1907. Tämän jälkeen hän opiskeli Helsingin yliopistossa vuosina 1907-1912, mutta ei suorittanut loppututkintoa. Tämä oli varsin tavallista, sillä vähävaraisten perheiden lapset joutuivat raapimaan opiskelurahat tekemällä satunnaisia. Se hidasti ja usein lopulta katkaisi opinnot.

Niskanen ei kuitenkaan murjottanut yksikseen opiskelijaboksissa, vaan verkostoitui nuorsuomalaisessa puolueessa, ylioppilaskuntatoiminnassa, Savolaisessa Osakunnassa, Suomen kirjastoseurassa ja Nuoren Suomen liitossa. Missä tarvittiin hyvää sihteerä, siellä oli Ville Niskanen. Savolaisen Osakunnan sihteerinä hän toimi vuosina 1909-1912. Samoissa seuroissa toimivat mm. Vilho Setälä, Sven Donner, Eero Eräko, Onni Talas jne. Niskanen toimi vuosina 1912-1914 nuorsuomalaisen puolueen puoluesihteerinä. Tässä tehtävässä hän tutustui moniin sittemmin itsenäisessä merkittäviin aseisiin nousseisiin miehiin. Eräs heistä oli Rudolf Holsti, tuleva diplomaatti ja ulkoministeri. Niskanen auttoi Holstia, kun tämä kampanjoi vuoden 1913 eduskuntavaaleissa.

Seurusteluun vapaamuotoisessakin mielessä liikenä sen verran aikaa, että Niskanen avioitui Hulda Kuusamon kanssa vuonna 1913. Heille syntyi tytär Sirkka vuonna 1915. Avioliitto jäi lyhyeksi, sillä puoliso Hulda kuoli jo vuonna 1916.

Niskasten sukuseura ry

Niskanen elätti itseään sanomalehtimiehenä Helsingissä ja Savonlinnassa. Hän toimi myös jonkin aikaa liikealalla Viipurissa sekä Viipurin maalaiskunnan elintarvikelautekunnan toimitusjohtajana 1917-1919. Viipurissa hän lienee kohdannut konttoristi Helmi Blasniaksen, jonka kanssa avioitui loppuvuodesta 1918. Avioliitto kesti Villen kuolemaan saakka. Pariskunnalle ei syntynyt lapsia.

Tallinnan lähetystö avaa tien maailmalle

Kun Suomi itsenäistyi ja olot rauhoittuivat sisällissodan jälkeen, oli luotava uuden valtion ulkoasianhallinto. Siihen kuului lähetystöt eri puolilla maailmaa. Koulutetuilla, kielitaitoisilla ja suomenkieltäkin osaavista tekijöistä oli pulaa. Niinpä Niskanenkin hakeutui ulkoministeriöön töihin.

Nuorsuomalaisista piireistä Niskaselle tuttu toimitaja Erkki Reijonen toimi vuosina 1919-23 Tallinnassa Suomen ensimmäisenä edustajana Virossa. Ville Niskasesta tuli Tallinnan lähetystön avustaja maaliskuussa 1921. Myös hänen vaimonsa Helmi toimi ainakin aika ajoin lähetystön kansliassa.

Niskanen ja Reijonen joutuivat hoitamaan vuonna 1921 Suomen valtioon syvästi loukkaantuneen ja masentuneen Eino Leinon asioita. Virossa Leino oli otettu hyvin vastaan ja hänen kunniaakseen järjestettiin juhlia niin, että Leino halusi muuttaa pysyvästi Viroon ja hakea maan kansalaisuutta. Runsaalla alkoholin käytöllä saattoi olla osuutta asiaan, sillä kieltolain kuivattamassa maassa kärvistelevien suomalaisten matkat Viroon tuppasivat olemaan

holtittoman kusteita. Lähetystö saatteli Leinon kotimatalle ja kansalaisuusasia jäi unohduksiin.

Lisäksi viinan salakuljetus työllisti lähetystön työntekijöitä koko 1920-luvun. Lähetystö ilmiantoja viinalaivoista ja välitti tietoja Suomen tullille Helsinkiin.

Reijosen jälkeen suurlähettilääksi tuli Rudolf Holsti. Holstin kaudella Suomen valtio osti Viron presidentti Konstantin Pätsiltä komean kaupunkitalon 1926 Suomen lähetystörakennukseksi. Päts oli ajautunut talousvaikeuksiin ja jäi sitten Suomen valtion vuokralaiseksi useammaksi vuodeksi. Osoitteessa Kohtu 4 sijaitsevassa rakennuksessa toimii Suomen suurlähetystö tänäkin päivänä.

Ilmari Kianto kuvasi sydämellisesti Aamulehdessä ilmestyneessä artikkelissaan vierailuaan Tallinnan lähetystössä. Ministeri, lähetystösihteeri ja attasea, eli Holsti, Orasmaa ja Niskanen viettivät kirjailijan kanssa hauskaa iltapäivää viiniä nauttien. Leppöisen hetken katkaisi tieto, että sotarovasti oli tulossa Suomesta. Niinpä pullot pois ja kahvit esiin! Lähettiläät muuten valittivat, että lähetystö on välillä kuin kestikievari.

Virossa oleskellessaan Ville Niskanen hankki itselleen sujuvan vironkielen taidon sekä Helsingin yliopiston todistamana riittävän saksan ja ruotsin taidon ulkoministeriön virkoihin. Niskanen sai vuonna 1931 vielä todistukset hyvästä ranskan ja englannin kielen taidosta, jolloin kelpoisuus ulkoministeriön virkoihin täyttyi. Muuten Niskasen virkauraa varmasti häittäisi se, ettei tutkinto yliopistosta valmistunut.

Pohjolanmäki 1918.

Pohjolanmäen sauna 1923.

Mielikki Ivalo, lähettiläs Asko Ivalon vaimolta on säilynyt eloisa kuvaus Ville ja ”Hebe” Niskasen muutosta Helsinkiin 1927. Ivalon perhe muutti Niskasten entiseen asuntoon Tallinnassa, kun Niskaset siirtyivät Helsinkiin. Ensin juhlittiin Lindenin kapakassa Villen lähtöä ja seuraavana päivänä lähetystösihteeri Orasmaan luona Ivalon tuloa. Muutenkin Mielikki Ivalon muistelussa kuuluu nuori ilo ja ilakointi. Niskasiin Ivalon pariskunta mielistyi niin, että Asko pyysi Isäänsä Santeri Ivaloa huolehtimaan heille teatterilippuja ja kutsumaan päivällisille, sillä ”he ovat aina olleet minulle peräti ystävällisiä ja ovat maailman mukavinta väkeä”.

Kiihkeät 1930-luvun vuodet Saksassa ja Kiinassa

Niskanen määrättiin seuraavaksi Lontooseen 1927. Lontoon suurlähetystön päällikkönä toimi samaan aikaan Armas Saastamoinen, Villen koulutoveri Kuopiosta.

Ville Niskanen sai kokea Hitlerin valtaannousun vuodet aitiopaikalla, sillä hän toimi 1930-1934 ensin Hampurissa varakonsulina ja sitten avustajana Berliinissä suurlähetystössä. Berliinissä hänen esimiehensä oli aluksi Väinö Wuolijoki ja sitten Aarne Vuorimaa.

Suomen lähetystöt hoitivat Suomen valtion diplomaattisia suhteita, mutta toinen tärkeä tehtävä oli auttaa suomalaisia maailmalla. Konsulaatit hoitivat matkustusasiakirjoja kuntoon, auttoivat pulaan joutuneita, etsivät kadonneita omaisia ja tarjosivat notariaattipalveluja. Siirtolaisten ja merimiesten asiat olivat etusijalla, mutta mikään inhimillinen ei ollut vierasta. Jussi Pekkarinen on kuvannut tätä työtä mainiossa kirjassaan Konsulinkyydillä kotiin, suomalaisia ahdingossa maailmalla.

Vuonna 1934 Niskanen sai ensimmäisen päällikkötehtävän, kun hänet määrättiin Sanghain konsulinvirastoon varakonsuliksi ja sittemmin konsuliksi. Kiina kiinnosti kauppamiehiä ja lähetystyöntekijöitä. Suomen konsulaatti sijaitsi Ranskan toimilupa-alueella. Länsimaat olivat pakottaneet Kiinan 1800-luvulla luovuttamaan alueita käyttöönsä. Nämä toimilupa-alueet olivat erillisiä Kiinasta ja niissä eurooppalaiset toimivat ”kuin valtio valtiossa”.

Niskanen korosti, että pääkonsulinviraston tiedotustehtävässä painottuivat Kiinan taloudellisten ja

kaupallisten olojen seuraaminen. ”Kokonaiskuvan saanti sellaisen kolossin sisäisistä oloista kuin Kiina, on ylen vaikeaa jo sellaisellekin henkilölle, joka on kauan maassa asunut ja koettanut järjestelmällisesti oloihin tutustua.”

Konsulaatissa järjestettiin Sibeliuksen ja Kalevalan kunniaksi juhlia. Erityisen tärkeäksi nähtiin korostaa Suomen omaa kulttuuria ja eroja esim. Venäjään. Niskasen aikana Suomen itsenäisyyspäivää vietettiin näkyvästi, Sanghain yleisradio lähetti Suomi-ohjelmaa ja niin englannin kuin kiinan kielisissäkin sanomalehdissä julkaistiin artikkeleita Suomesta. Niskanen oli ilmeisen oma-aloitteinen ja työteliäs diplomaatti. Suomi kilpaili Japanin kanssa olympiakisojen järjestämisestä 1940, Niskanen lobbasi Kiinaa äänestämään Suomea.

Japani soti Kiinassa vuodesta 1928 alkaen ja valloitti mm. Mantšurian. Vuonna 1937 sota laajeni Kiinan rannikkokaupunkeihin, myös Sanghaihin. Niskanen seurasi sotaa aitiopaikalta ja raportoi siitä Suomeen. Raportoitavaa riitti, sillä Kiinan hallitus (Tšiang Kai-šek), paikalliset sotaherrat ja kommunistit taistelivat Kiinan herruudesta. Samaan aikaan Japani valloitti pala kerrallaan Kiinan alueita.

Suomen konsulaatti jatkoi toimintaansa Japanin miehityksen aikana. Niskanen näki modernin sodan tuhovoiman omin silmin. Hän myös raportoi Suomeen japanilaisten sotarikoksista. ”En ole koskaan aikaisemmin kuullut mitään siihen japanilaisten sotilaiden julmuuteen verrattavaa, mitä nämä osoittavat vallatessaan kiinalaisia kaupunkeja ja kyliä sekä painautuessaan niihin asumaan. Vankejahan tässä sodassa ei yleensä ole kumminkaan puolin otettu kuin poikkeustapauksissa. Mutta se tapa, millä japanilaiset sotilaat käsittelevät siviiliväestöä, vanhuksia, naisia, keskenkasvuisia tyttösiä ja sylilapsiakin, on keskiaikaista aasialaista.” Japanin armeija surmasi mm. Nankingissa arviolta 300 000 kiinalaista sotilasta ja siviiliä.

Japanissa vallitsi vahva käsitys oman kulttuurin ylemmyydestä verrattuna Kiinan kulttuuriin ja kansaan. Suomen Japanin suurlähettiläs Valvanne sanoikin raportissaan vuonna 1938 japanilaisia Aasian saksalaisiksi. Niskasen raporteissa heijastuu hänen myötätuntonsa kiinalaisia kohtaan. Japani käytti vahvemman oikeutta, jota kansainvälisiin sopimuksiin ja Kansainliittoon tukeutuvan Suomen edustaja

selvästi paheksui. Lisäksi hän ihmetteli Suomen lehdistön asettumista Japanin puolelle Aasian sodassa.

Sotavuodet ja sodan jälkiselvittely – uran loppunousu

Sanghaista Niskanen siirtyi Suomen Etelä-Afrikan konsuliksi Kapkaupunkiin vuonna 1939. Kiinassa hän näki Japanin ja Saksan lähentymisen ja "sie-lunveljeyden". Afrikassa Hitlerin Saksan imperialis-mi näyttäytyi vaatimuksena saada takaisin Saksan menettämät siirtomaat sekä pyrkimyksenä heikentää Iso-Britannia asemaa eteläisessä Afrikassa.

Niskanen siirtyi pois Kapkaupungista 1941, koska Iso-Britannia julisti sodan Suomelle. Hän tuli ulkomisterin käytettäväksi eli disponibiliteettiin vuoden 1942 alusta. Monet Suomen lähetystöt suljettiin toisen maailmansodan aikana. Vain Tukholmassa, Bernissä ja Madridissa Suomen lähetystön toiminta jatkui katkeamattomasti. Suhteet Saksaan katkesivat vasta syksyllä 1944. Niskanen palasi ulkoministeriöön 1.1.1944. Niinpä hän oli käytettävissä, kun oli käännettävä ulkopolitiikan suuntaa aivan uusille urille.

Ville Niskanen sopeutui Neuvostoliittoa myötäilevään ulkopoliittiseen suuntaukseen, sillä hänelle tuli näkyviä tehtäviä sodanjälkeisessä diplomatias-sa. Paul Gustafsson on muistelmakirjassaan Kou-lupoika, korpraali, konsuli luonut varsin kitkerän kuvan Niskasesta uusia poliittisia tuulia haistellee-na mitättömyytenä, joka sai tehtäviä vain sopivien poliittisten mielipiteidensä vuoksi. Gustafsson pu-huu "Puna-Villestä" tarkoittaen sillä tiiviitä yhteyk-siä vasemmistoon ja erityisesti ulkoministeri Reinhold Sventoon.

Neuvostoliitto vaati päitä vadille ja sotaan syyllisiä tuomiolle. Perustettiin ns. Hornborgin komitea, jonka tuli tutkia toiseen maailmansotaa johtanut-ta kehitystä. Ville Niskanen valittiin komitean sihteeriksi. Puheenjohtajana toimi Erik Hornborg ja jäseninä Robert Brotherus, Hjalmar Granfelt, Eino Pekkala ja Yrjö Ruutu. Komitea oli puun ja kuoren välissä. Komitea ei nimennyt yksittäisiä henkilöitä, joita olisi voitu syyttää sotaan johtaneesta kehityk-sestä. Kun Neuvostoliitto syyllisiä kuitenkin vaati esille, niin niitä löydettiin muuta kautta.

Takana kolmas vasemmalta Ville Niskanen.

Ville Niskanen oikealla.

Komitean mietintöön viitattiin jonkin verran oikeudenkäynneissä. Paasikivikin totesi päiväkirjassaan, ettei mietinnöstä ole mitään hyötyä. Tämä lienee kunniaksi komitealle. Sotasyllisyysoikeudenkäynnit sotivat suomalaisten oikeuskäsitystä vastaan.

Seuraavaksi diplomaattimme määrättiin New Yorkiin pääkonsuliksi lokakuussa 1946. Sieltä hänet jälkimaailma muistaa hänen aktiivisesta työstään Suomen YK-jäsenyyden valmisteluissa heti vuodesta 1946 alkaen. Jussi Pekkarinen sanoo, että Niskanen oli diplomaattiksi poikkeuksellisen omavaltainen pitäessään yhteyksiä YK:n pääsihteerin ja toimielimiin. Ulkoministeriö kun piti yleensä ohjaket tiukalla. Niskasen toiminta hyväksyttiin kuitenkin hiljaisesti Helsingissäkin. Suomen YK-jäsenyys juuttui kylmän sodan vuoksi turvallisuusneuvostoon,

niinpä Suomi pääsi jäseneksi vasta vuonna 1955.

Niskasen uran huipennus oli nimittäminen ensimmäisen kerran suurlähettilääksi. Hänestä tuli Jugoslavian Suomen edustaja 1.1.1947. Samalla hänet nimitettiin erikoislähettilääksi myös Bulgariaan. Tässä tehtävässä hän toimi lähes eläköitymiseensä saakka vuoteen 1953. Pesti Jugoslaviassa päättyi nolosti disponibiliateettiin, sillä presidentti Paasikivi piti Niskasta liian neuvostomyönteisenä ja varomattomana suhteissaan itäblokin maihin.

Eläkkeellä Niskanen esitelmöi Balkanin oloista ja toimi Suomi-Jugoslavia seuran puheenjohtajana. Hän piti yhteyksiä Savoona ja kotiseutuun. Ville Niskanen kuoli 17.1.1970 Helsingissä ja hänen puolisonsa Helmi 21.8.1981.

Teksti: Seija Huovilainen

Tarina kärsimyksen kautta voittoon äidin silmin

Muistan sen päivän, kun sain opettajalta viestin, että poikani Joonas on lahjakas piirtämään. Olin tästä todella onnellinen ja hieman hämmentynyt, koska Joonas ei piirroksiaan näytellyt. Hän viihtyi sen ääressä hyvin paljon, ja teki silloinkin mm. sarjakuvia.

Muistan Joonaksen jopa kyseenalaistaneen miettiessään taidealaa, vai ryhtyisikö lähihoitajaksi. Olen itse lähihoitaja ja arvostan ammattiani, iloitsin ajatuksesta, mutta en voinut tukea sitä ajatusta hänen kohdallaan.

Tuli aika, kun Joonas valmistui peruskoulusta ja piti päättää mihin mennä jatkossa. Koska muistin opettajan sanat, tuin ajatusta tietysti, että Joonas lähtisi 16-vuotiaana Savonlinnaan taidelukioon. Sillä seurauksella, jota en aluksi ymmärtänyt, vasta kun näin unen. Unessa hyvästelin Joonasta halaten itkien häntä. Heräsin unesta siihen, kun istuin sängyn laidalla itkien lohduttomasti, kun joudun hänet sinne lähettämään.

Se olikin kovaa aikaa sen ikäiselle pojalle selviytyä itsekseen. Sanonta, jos ei tapa, niin se vahvistaa, pitää kyllä paikkansa. Eikä ihan määrääjassa Joonas valmistunutkaan, mutta valmistui kuitenkin ylioppilaaksi. Tajusin jälkikäteen, että olin kuin lintuemo, joka kylmästi tuuppasi poikasensa pesästä.

Joonas pääsi lukion jälkeen Pekka Halosen Akatemiaan, mikä oli mieletön juttu, koska sinne ei niin vaan marssitakaan. Kerran tuli käytyäkin katsomassa, miten poika siellä pärjää. Kyllähän Joonas koikeilikin siellä laidasta laitaan kaikenlaista. Mutta mikä oli hänen juttunsa? Etsien ja hakien, mutta mikään ei tuntunut lokahtavan kohdilleen.

Pääsy Taideyliopistoon oli unelmien täyttymys, jossa hän sai syventää taitojaan. Meni vuosia ja kyllä hän kaikenlaista loikin. Sitten palaset alkoivat lokahtaa kohdilleen.

Muutaman kerran vuosien varrella tavatessani hänet huomasin, että hän viihtyi enemmän luonnoslehtiä edessään kuin ihmisten kanssa, vaikka ympärillä oli pilvin pimein ihmisiä. Kunnioitin sitä. Iloitsin kuitenkin siitä, että hän tuli luokseni maailmalta.

Tuli päivä, jolloin Joonas perusti perheen ja tuli lapsia. Se toi omat hankaluutensa. Pienen lapsen isänä hoitaa perhettä ja valmistua joskus yliopistosta loi melkoisia haasteita. Asuin kaukana heistä ja muistan sen tuskan ja hädän niiltä vuosilta. Miten poikani pystyy valmistumaan ja miten voin tässä heitä auttaa? Hän yritti tehdä taidetta perheen huolehtimisen rinnalla. Joonas oli aina liikuttavan kiitollinen, kun sai tehdä taidettaan. Mietinkin, miten tästä ajasta selvisivät, kun elivät toimeentulon rajoilla.

Yritin järjestää Joonakselle kotonani rauhallisen tilan. Joskus se oli saunan kamari tai aitta, joskus jopa parveke.

Valmistuttuaan taideyliopistosta kuvataiteen maisteriksi oli Joonaksella visio, mitä hän haluaa tehdä. Hänelle myönnettiin diplomi ja hänelle syntyi sarjakuva Uumen. Hän lähti Uumentä kehittämään ja viemään tarinaa eteenpäin. Sarjakuvasta oltiin kiinnostuneita Ranskassa asti, se ei ottanut kuitenkaan tuulta purjeisiin. Hän teki töitä firmoille, piirsi nimenomaan sarjakuvia ja sai näin rahaa perheen elättämiseksi.

Paine taiteen tekemiseen oli suuri ja se yhä vain kasvoi. Tein parhaani ollessani perheen luona, jotta hän silloin pystyisi sarjakuvaansa tekemään. Mutta eräänä päivänä työpöytä oli hävitetty, nurkassa lattialla oli hänen taiteensa ja kaikki hänen työvälineensä menossa alakerran varastoon. Silloin minun sydämeni särkyi tästä näystä. Kysyinkin, missä sinä nyt pystyt tekemään sarjakuvaasi? - Ei ole minkäänlaista rauhaa pieniltä lapsilta! En tiedä, en koskaan pystynyt kysymään, miten Joonas pystyi

jatkamaan piirtämistä. Jotenkin aavistelin, että tämä sarjakuvaprojekti jäisi taka-alalle ja sitä Joonas ei tulisi kestämaan.

Joonas toimi jonkin aikaa kouluavustajana ja pääsi sitten opettajaksi ja sai opettaa taidettakin. Tästä olin todella onnellinen, koska vuosia puhuin hänelle, että opiskelisi opettajaksi. Uskoin hänestä olevan siihen, mutta yrittämisestä huolimatta tuli takapakkia.

Ei mennyt kovinkaan kauan, kun avioliitto ajautui karrille. Kummallakin oli eri suunta ja tavoitteet, toiveet elämältä. Köyhä taiteilija, joka koettaa tehdä apurahoilla taidetta ja elättää perhettä tai olla osallisena siinä. Huonosti toimiva yhtälö. Sitä kärsimysnäytelmää en lähde sen enempää avaamaan. Jokainen elämää nähneenä tietää, mitä seuraa, kun perhe hajoaa ja on pienet lapset. Joonas oli jonkin aikaa tuuliajolla, koska kaikki ajautui yhteen kaaokseen. Luulin, että minustakin tulee loppu tukiessani poikaani.

Rukouksella on ihmeellinen voima. Oli jossain nainen, joka rukoili uskovaista miestä itselleen. He kohtasivat ja löysivät onnen yhdessä. Tämä ihminen itse tekee taideterapiaa. Eikä enempää tai vähempää, tiedän hänen ansiostansa Joonas sai tehtyä Uumenensa. Se kesti vain kymmenen vuotta melko tarkalleen! Äitinä voin vain kiittää, että Taivaallinen Isämme kuuli rukoukseni, sanomattomat huokaukseni, näki tuskani ja kärsimykseni! Huoli lapsestani ja lapsenlapsistani oli suuri.

Nyt on kaikki paremmin! Joonas kertoi, että Uumen on nyt valmis. Näen Joonaksen elämän silmieni edessä vilisevän. Tämä tarina olkoon rohkaisuksi sinulle, jolla on vastoinkäymisiä. Älä anna periksi. Mene sitä kohti, mitä haluat elämältäsi. Älä menetä uskoasi itseesi! Meidän jokaisen elämä on laulun arvoinen, tässä tapauksessa tarinan arvoinen!

Huokailee äiti, mummo

Minä Joonas Järvi ja sarjakuva Uumen

Olen kotoisin Kangasniemeltä, mutta nykyään asun perheineni Helsingissä. Mummoni on Kainuun Niskasia.

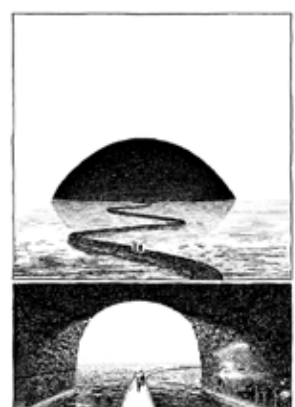
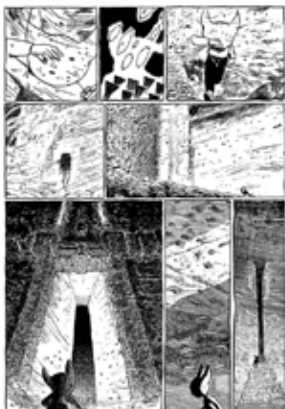
Taide on ollut minun juttuni pitkään, ja Taideyliopistosta valmistuminen vuonna 2016 oli askel kohti sitä, että voin tehdä tätä oikeasti ammatikseni.

Uusin sarjakuvani *Uumen* vie lukijan pimeyteen, mutta se ei ole mikään perinteinen kauhusarjakuva. Siinä ei ole kiire mihinkään, vaan Uumen antaa aikaa hengittää ja uppoutua tunnelmiin. Uumen on matka, mutta ei sellainen, jossa pitää päästä perille heti. Se vie syväl-

le kuoleman ja elämän rajalle, paikkaan, jossa ei ole valmiita vastauksia, mutta sitäkin enemmän kysymyksiä.

Sarjakuvassa on yhdistelmä kaikkea, mitä olen aina arvostanut: vanhan eurooppalaisen sarjakuvan ja muinaisen mytologian vaikutteita, mutta myös paljon henkilökohtaista. Uumen ei ole vain kertomus, se on kokemus, joka antaa lukijalle aikaa pohdinnalle.

Uskon, että sarjakuvan ei tarvitse olla vain viihdettä. Uumen on ollut oma tapani käsitellä elämän suuria kysymyksiä ja antaa niille muotoa.

Teksti: Tuija Poutiainen

Sukupäivät Äänekoskella

Laitalan seinustalla Lempi ja Uuno sekä heidän pojat isommasta alkaen Simo, Saku, Mikko, Esko ja Pekka. Maija-Liisa syntyi kuvan oton jälkeen.

Äänekosken kunta perustettiin vuonna 1911 erottamalla Laukaan kunnan pohjoinen osa sekä itäisiä osia Saarijärven kunnasta omaksi kunnaksi.

Äänekosken tehtaiden historia alkoi jo 1896 kun Äänekoski Aktiebolaget perusti puuhiomon ja kartonkitehtaan.

Isovanhempani Lempi ja Uuno Niskanen nuoripari Viitasaarelta lähtivät hakemaan töitä Äänekosken paperitehtaalta. Nuori vaimo toimi halonlastaajana ja aviomies proomukärräjäjänä. Poikia syntyi viisi Simo, Sakari, Mikko, Esko, Pekka ja kuudes oli tyttö Maija-Liisa. Minä olen Pekan tytär.

Tämän suvun matkassa liikumme kesäpäivillä Äänekoskella.

Toini ja Esko Niskanen perustivat yrityksen 1953 Äänekosken torinlaidalle. Nytemmin Koskikeskuksessa yritetään jo kolmannessa polvessa osana Power kodintekniikka ketjua sekä myyden urheilutarvikkeita. Koskikeskuksesta alkaakin sukupäivien ohjelma. Tutustutaan yritykseen kauppiaiden Miina ja Timo Niskasén johdolla sekä muihinkin Koskikeskuksen yrityksiin. Lounastamme ja ohjelmaan kuuluu myös sääntömäärinen kokous.

Ohjelma jatkuu Äänekosken museolla tutustuen Mikko- näyttelyyn. Paikalla museonjohtaja Marjo Ahola ja Mikon poika Jorma Niskanen.

Vieressä sijaitsee Pro Nemus - vierailukeskus joka tarjoilee läpileikkauksen Metsä Groupin toiminnasta, tuotteista ja innovaatioista mieleenpainuvalla tavalla. Ilman muuta kannattaa ottaa ohjelmaan.

Päivän päätteeksi Hotelli Hirvessä majoittuminen, illallinen ja Mikon elokuva.

Sunnuntaina suuntaamme Konginkankaalle.

Proomukärräjä, hyväksi työmieheksi tunnettu ja tunnustettu, kahden omakotitalon rakentaja ja kuuden lapsen isä sanoutui irti työpaikastaan, myi talonsa ja aloitti vielä kerran alusta. Ryhtyi noudattamaan omaa työaikalakiaan, joka oli paljon ankarampi. Uunosta tuli intohimoinen pellonraivaaja Konginkankaalla Liimattalan kylässä.

Päivä alkaa messulla Konginkankaan kirkossa jossa saarnan pitää sukuseuramme puheenjohtaja/kenttäpiispa Hannu Niskanen. Lopuksi käynti sukumme haudoilla sekä sukuseuran seppeleen lasku sankarihaudoille.

Pääjuhla Konginkankaan kylätalossa, jossa aloitellaan lounaalla. Päivä on täynnä mielenkiintoista ohjelmaa. Juontajana toimii Mikon tytär Pia Håland Anvenden ja kuullaan myös pianomusiikkia Pian lapsenlapsen Troy Rönnkvistin esittämänä. Mikon elokuvamusiikkia meille esittää Milla Kaitajärvi. Sukuseuran sekä Äänekosken kaupungin

tervehdysten lisäksi kuullaan juhlapuhujana Äänekosken Kaupunginsanomien päätoimittajaa, Mikon matkassa kirjan kirjoittajaa Marjo Steffanssonia.

Lopuksi sukuseura tarjoaa meille kakkukahvit.

Toivomme näkevämme teitä paljon Äänekoskella. Ohjelman olemme ainakin pyrkineet tekemään mahdollisimman kiinnostavaksi. Kiitos suunnittelutyöryhmälleni Hannu Niskaselle, Jorma Niskaselle, Timo Niskaselle, Miina Niskaselle ja Hanna Van Lennepille.

Myyntituotteita

Sukuseuran ISÄNNÄNVIIRI

Viirin tyviosassa on sukuseuran logo ja muu osa on sinivalkoinen. Viiriä on saatavana kaksi kokoa.

40x400 cm, yleisin 8–9 metrin lipputankoon

68 € + postitusmaksu

35x350 cm, 6–7 metrin lipputankoon

60 € + postitusmaksu

LIPPIS Niskasten logolla

Vahvaa, harjattua puuvillatvilliä, sandwich lippu koristeraidalla, tarrakiinnitys.

15 € + postitusmaksu

KASSI Niskasten logolla

Lyhyillä kädensijoilla laadukas, kestävä ja pestävä kierrätettävää laminoitua nonvovenia, koko 46x46x17.

6 € + postitusmaksu

NISKASIA SUKUPÄIVILLÄ -kirja

75-sivuinen kuvakirja kertoo kuvin ja sanoin kymmenestä Niskasten sukkokouksesta.

Nyt yksissä kansissa sukutapaamisten ikimuistoiset kuvat. Kirja sopii erinomaisesti lahjakirjaksi.

25 € + postitusmaksu

SUKUSTANDAARI

Sukuseuran pöytästandaarin heraldinen selitys: Valkoisella kankaalla musta kärrynpyörä, jonka keskellä punainen tapuli. Ovi, luukku ja tupsut keltaiset. Kärrynpyörä kuvaa ajanratasta, sukupolvien kiertokulkua sekä entisajan kulkuvälinettä. Tapuli kuvaa suvun ikäikaista asuinpaikkaa Pielavedellä.

Tilaa lahjaksi, muistoesineeksi tai juhlapöydän arvokkaaksi koristeeksi suvun tunnus pöytästandaari.

30 € + postitusmaksu

PARHAIMMAT ONNITTELUT -kortit

Toimitetaan 5 kpl nipuissa

15 € + postitusmaksu

LÄMMIN OSANOTTO -adressi

12 € + postitusmaksu

NISKASET
www.niskaset.info

MYyntituotteiden tilaukset:

Markku Niskanen puhelimella, tekstiviestillä tai sähköpostilla
040 5963 528, markkun45@gmail.com

Sukuseuran hallitus 2024-2027

Puheenjohtaja
Hannu Niskanen
Helsinki
p. 045-8092 900
hannukk.niskanen@gmail.com

Jäsenrekisterin hoitaja
Antti Niskanen
Helsinki
p. 040-5000 561
rekisteri.niskanen@kolumbus.fi

Varapuheenjohtaja
Eero Niskanen
Pyhäsalmi
p. 0400-681 845
eeroniskanen09@gmail.com

Jäsenlehden toimitus
Hanna Niskanen
Kuopio
p. 050-3436 154
hannariniskanen@gmail.com

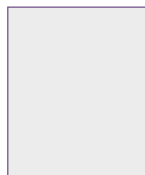
Rahastonhoitaja
Tuula Niskanen
Helsinki
p. 050-4368 015
tniskanen423@gmail.com

Sihteeri/myyntituotteet
Markku Niskanen
Seinäjoki
p. 040-5963 528
markkun45@gmail.com

Jäsenlehtivastaava
Jouko Niskanen
Sotkamo
p. 044-5144 143
jouko43niskanen@gmail.com

Varajäsen
Mauno Niskanen
Jyväskylä
p. 040-5674 358

Lehden toimitus pyytää sukuseuran jäseniltä ja lehden lukijoilta muisteluja, tarinoita, haastatteluja, runoja, valokuvia – ja kaikkia mahdollisia tuotoksia.

Lähetä sähköpostilla niskjo@hotmail.com tai
kirjeellä os. Jouko Niskanen
Peltokatu 5, 88600 SOTKAMO

Kiitokset tähän lehteen aineistoa toimittaneille!

NISKASET

www.niskaset.info

Lehden toimituskunta: Hanna Niskanen • Hannu Niskanen • Jouko Niskanen, niskjo@hotmail.com

Kannen kuva: Pikkukappeli, Hannu Niskanen

Painos: 320 kpl

Taitto ja paino: PunaMusta Oy